

Leto XIX. Stev. 96

DIREKTOR BORBE,
VLAJKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNISKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjevLjudska
PRAVICABORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT «BORBA» ZA SLOVENIJO

Imamo neomahljive prijatelje, da skupno čuvamo svojo neodvisnost, svobodo in miren razvoj

ogromna množica je včeraj navdušeno pozdravila predsednika Tita, ko je v Splitu zopet stopil na domača tla — V imenu prebivalstva ga je pozdravil predsednik Mestnega odbora Socialistične zveze Petar Alfirevič — Predsednik Tito se je v krajšem govoru zahvalil za prisrčen sprejem — Za nekaj časa se je ustavil v Kninu — Svojemu dragemu voditelju pripravlja Beograd nadvse slovesen sprejem

Split, 21. aprila (Tanjug). — Davi, kmalu po osmi, je prispel v Split predsednik republike Josip Broz-Tito. Ladjica »Galeb« v spremstvu rušilcev »Durmitor«, »Učka«, »Biokovo« in »Triglav« je pristala ob osmih ob pomolu Proletarskih brigad, na katerem je bila postrojena častna četa mornarjev naše vojne mornarice. Ko je predsednik Tito med navdušenim pozdravljanjem tisočev prebivalcev Splita stopil na pomol, mu je komandant jugoslovanske vojne mornarice viceadmiral Mate Jerković raportiral. Potem je pregledal častno četo in segel v roke predsedniku Sabora LR Hrvatske dr. Vladimiru Bakariču, članu izvršnega sveta Ivanu Krajačiču, članu CK ZKJ in zveznemu ljudskemu poslancu Vicku Krstuloviču, predsedniku Mestnega LO Splita Ivo Senjanoviću ter kontraadmiralom Bogdanu Pecotiču in Ljubu T. Predsednika Tita je navdušeno in prisrčno pozdravila velika množica Splitčanov in prebivalcev okoliških krajev, ki so mu dolgo vzklikali.

Danes si lahko v Splitu na vsakem koraku videl navdušenje nad sprejemom, ki ga je bil predsednik Tito deležen v prijateljski Turčiji. Ljudje pa so izpričali tudi razumevanje pomena tega obiska. Med mnogimi gesli in transparenti v mestu so vzbujali zlasti veliko pozornost tisti, ki govore o prijateljstvu in tesni povezanosti jugoslovanskih narodov z njihovimi turškimi in grškimi sosedi. In to je na današnji svečanosti nudilo zlasti veličastno sliko. Narodi treh držav, ki nad vse cenijo svojo svobodo in neodvisnost, so se čvrsto povezali ter tako znatno prispevali k miru in varnosti v tem delu sveta. Današnja manifestacija v Splitu in v vseh krajih, skozi katere bo predsednik Tito potoval, ko se bo vračal v Beograd, to najbolje potrjujejo.

Desettisoči prebivalcev Splita in okoliških krajev, ki so včeraj zvedeli, da bo maršal Tito prispel v njihovo mesto, so napolnili splitsko obalo že dolgo pred njegovim prihodom. V sončnem jutru so zavirale na ladjah zastave in godbe so še povečale praznično razpoloženje v mestu. Ob pol osmih se je na pomolu Proletarskih brigad, kjer naj bi pristal »Galeb«, postrojila častna četa mornarice, kmalu potem pa so začeli prihajati mnogi ugledni politični in javni delavci.

Deset minut pred osmo se je prikazal pred vhodom v pristanišče rušilec »Durmitor«, nekaj minut pozneje pa je priplula v luko vojna ladjica »Galeb« s predsednikom Titom in njegovim spremstvom. Predsednika Tita so pozdravile ladijske sirene in žvižganje lokomotiv na železniški postaji, vmes pa se je razleglo navdušeno vzklikanje množice. »Galeb« se je počasi bližal pomolu in čim bolj se mu je bližal, tem bolj je navdušenje množice naraščalo. Cez nekaj minut je predsednik Tito stopil na domača tla. In že so od vseh strani zadoneli klici »Dobrodošel, tovariš Titole«

Nasmejan je predsednik Tito najprej sprejel raport komandanta vojne mornarice viceadmirala Mate Jerkoviča, pa pregledal častne čete mornarjev pa je prisrčno stisnil roko navzočim dostojanstvenikom. Potem je odšel na tribuno in poslušal pozdravni govor predsednika mestnega odbora SZDL Petra Alfireviča.

Govor maršala Tita

Tovariši in tovarišice!

Dovolite mi, da se predvsem najtopleje zahvalim, da ste tako veličastno sprejeli mene in moje sodelavce. Vračamo se s poti, ki ima velikanski pomen. Odsli smo v prijateljsko Turčijo s pripravljenjem, da bomo še bolj okreplili naše obrambne sile, da bi še bolj utrdili prijateljske odnose s prijateljsko Turčijo. Doživeli smo nadvse ugodno presenečenje, saj je to, kar smo tamkaj videli, presrečno vsa naša pričakovanja. Prišli smo v deželo, kjer nam je celotno ljudstvo, in ne le voditelji, pripravilo najtoplejši in najveličastnejši sprejem, kakršnega nismo še nikjer doživeli. Po vsej poti so nas kmetje, delavci in meščani pozdravljali z veselimi obrazi, saj so videli v nas svoje prijatelje, predstavnike tiste dežele, ki z velikimi žrtvami in vztrajno gradi svoje boljše življenje, daje pa tudi vse, kar more, da obrani in zagotovi mir v tem delu Evrope in na svetu sploh. Gledali so v nas predstavnike države miru, države, ki bi storila vse, kar je v njeni moči, da bi ohranila tudi svojo neodvisnost, da bi ohranila mir.

Razume se, da smo tamkaj našli isti jezik; našli smo iste misli, kakršne so tudi pri nas. Nam se ni bilo težko tamkaj sporazumeti z vodilnimi državniki o vseh problemih mednarodne politike in glede odnosov med nami in njimi. Potemtakem smo uspešno, nadvse uspešno izpolnili svoje poslanstvo ne glede na nasprotovanje vseh tistih, ki si sedaj na svetu ne žele konsolidacije, mar-

Predsednik Alfirevič je rekel:

»V imenu prebivalcev Splita Vas ob vrnitvi v našo drago socialistično domovino najprisrčneje pozdravim in vam ključem »Dobrodošlico!« Prebivalci Splita, kakor tudi vse naše domovine, so z največjim zanimanjem spremljali Vašo pot in bivanje v prijateljski in zavezniški republiki Turčiji, prepričani, da bo to Vaše važno poslanstvo še en velik prispevek k boju za okrepitev miru na svetu in za nadaljnji razvoj mednarodnega sodelovanja in prijateljstva. Odkar ste s tega mesta zapustili tla Federativne ljudske republike Jugoslavije, so bile naše misli in čustva nenehoma posvečena vam, graditelju miru in ustvarjalcu socialistične Jugoslavije. Prebivalci Splita vam ob sprejemu izražajo brezmejno ljubezen in se veselo, da stojite, tovariš Tito, tu, med nami. Živel tovariš Tito!« (Vzkliki: »Naj živi!«)

Predsednik Tito se je zahvalil za topel sprejem s krajšim govorom. Med drugim je rekel:

več iz svojih sebičnih koristi onemogočajo, da bi se ljudje zblížali in delali v miru in v medsebojnih prijateljskih odnosih. Vendar smo tamkaj videli, da tudi turški narod in turški državnik ne glede na vse takšne pojave vztrajno delajo in bodo vztrajno delali z nami, da bi to, kar smo postavili temelje, da bi to še bolj okreplili in razširili, to pa je naše sodelovanje v gospodarskih, političnih in obrambnih vprašanjih. V prijateljski Turčiji imamo močnega in edinstvenega zaveznika. Tamkaj imamo prijatelja, ki ne bo zaradi kakršnihkoli spletk ali interesov omahoval na poti, ki smo si jo začetali, ta pa je, da korakamo skupno, da hočemo

skupno usodo, da varujemo svojo neodvisnost, mir, svobodo in mirni razvoj.

Tudi tam smo spremljali glas našega ljudstva, klic naše zemlje. To je bila vselej za nas vzpodbuda, kjerkoli smo bili. Zato smo pa hvaležni našemu ljudstvu, saj smo ugotovili, da je enotno z vsem tistim, kar smo tamkaj storili. Tovariši in tovarišice, meščani Splita! Ze drugi vas ob prihodu iz tužine, ob zaključku izredno važnega poslanstva, ki krepi ugled naše države na svetu, pozdravljam vnovič in se vam najtopleje zahvaljujem za ta prisrčni sprejem.

Naj žive meščani Splita!
Naj živi naša neodvisna Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Potem je s spremstvom odšel na železniško postajo, od koder je s posebnim vlakom odpotoval preko Knina v Beograd.

Sprejem v Kninu

Knin, 21. apr.

Čeprav niso v Kninu do zadnjega trenutka vedeli za prihod maršala Tita, ga je na okrašenih kninskih ulicah pozdravilo več kot 2000 meščanov in prebivalcev okoliških vasi. Mesto je bilo svečano okrašeno. V spremstvu tovarišev Koče Popoviča, Vladimira Bakariča, Jožeta Vilfana, Vicka Krstuloviča in drugih uglednih gostov ter poveljnika kninske garnizije, drugih političnih in javnih delavcev iz Knina in sosednih okrajev, si je tov. Tito ogledal znamenito kninsko trdnjavo.

Pod obzidjem srednjeveške trdnjave, ki je imela v tej vojni v boju za osvoboditev izpod okupatorskega jarma pomembno vlogo, saj je v njej padlo mnogo borcev-partizanov, je neki deček pozdravil tov. Tita. Bilo je ganljivo videti, kako ta malček pozdravlja tov. Tita in z zardelim obrazom sramežljivo obrača oči pred tolikimi ljudmi, ki jih ni pričakoval. Maršal Tito si je z

Na mnogih postajah od Ankare do Carigrada so ljudje predsednika Tita toplo pozdravljali

velikim zanimanjem ogledoval ostanke trdnjave, nato pa se je s celotnim spremstvom napotil v poslopje okrajnega ljudskega odbora, kjer se je razgovarjal o problemih kninske krajine.

NENAVADEN DAN

Na svečanem kosilu v Domu JLA kninske garnizije so se razgovori nadaljevali. Kosilo je potekalo v prisrčnem razpoloženju. Po kosilu so maršalu Titu izročili darila, s katerimi je ljudstvo kninskega okraja izrazilo svoje veselje, da je lahko Maršala pozdravilo v svoji sredini. Tov. Titu so izročili dve narodni noši in umetniško izrezano pastirsko palico.

OB SLOVESU

Tovariš Tito je imel ob slovesu še en razgovor. Bil je že v

svojem vagonu na železniški postaji in je čakal samo še na znak za odhod vlaka. Tedaj se je zbrala velika množica ljudi okrog Titovega vlaka. Skupina kmetov, ki mu je bila najbližja, se je začela z njim prisrčno in neprisljano razgovarjati.

»Povejte nam tov. Tito, kako je bilo v Turčiji?«

»Za govore, tovariši, nimam časa,« je odvrnil Maršal ter pokazal na svojo zapestno uro.

Nekaj minut pred odhodom vlaka so se prisotni meščani razgovarjali z Maršalom in Kočo Popovičem kot s starima znancema. Ko se je začel vlak pomikati, pa so se od njega poslovili z mahanjem rok, kakor da bi se poslovljali od drugega člana družine.

»Srečno!« se je razlegalo po postaji.

IZJAVA PREDSEDNIKA TITA PARIškEMU CASNIKU »MONDE«

Trdna odločenost treh balkanskih držav da branijo svojo neodvisnost, zmanjšu e možnost morebitne agresije

Tik pred odhodom iz Carigrada je predsednik Tito sprejel posebno dopisnika pariškega časnika »Monda« g. Fontaina in mu odgovoril na nekaj vprašanj. Prvo vprašanje g. Fontaina se je glasilo:

»Gospod predsednik, kako bi povzeli za bralce »Monda« sadove Vašega potovanja v Turčijo?«

Odgovor predsednika: »Govoreč na splošno o našem potovanju lahko rečem, da je bilo še boljše, kakor smo pričakovali. Stiki med Turčijo in Jugoslavijo so zelo tesni in naš sedanji prihod in bivanje tu nam je pokazal, da ti stiki res slone na čvrstih temeljih. Naši nazori o mnogih vprašanjih so istovetni, zlasti o tistih, ki so v našo skupno korist.

Predvsem bi rad spregovoril nekaj besed o sprejemu, ki smo ga bili tu deležni. Sprejem tako pri vodilnih možeh kakor tudi pri ljudstvu je prekosil vsa naša pričakovanja. To je napravilo na nas zelo globok vtis.

Naši razgovori so bili splošnega značaja. Izmenjali smo gledišča o raznih mednarodnih problemih, ki so dokaj zamotani, govorili pa smo tudi o našem nadaljnjem sodelovanju. Nekatera neurejena vprašanja v naših odnosih, kakor je bilo vpra-

šanje turške imovine v naši državi, smo uredili v obojestransko zadovoljstvo, tako da zdaj med našima dvema deželama ni več problemov. Glede gospodarske izmenjave pa smo, kakor je bilo že objavljeno, dosegli zelo lepe uspehe. Obojestranska izmenjava je za prihodnje leto predvidena v višini 80 milijonov dolarjev.

Kar se tiče balkanskega sporazuma, smo prišli do prepričanja, da smo položili trdne temelje, na katerih bomo res lahko nadaljevali delo za krepitev in vsestransko poglobljanje sporazuma glede skupne obrambe in skupnih priprav za ohranitev neodvisnosti treh dežel.

Sproženo je bilo vprašanje, ali bo že zdaj ustanovljena zveza. Prišli smo do skupnega mnenja, da ni razlogov, da je ne bi sklenili. Zadeva je povsem dozorela. Treba je samo še natanko določiti, kdaj in kako bodo tri vlade menile, da je treba to storiti. Ker se tiče tudi tretjega partnerja, Grčije, je razumljivo, da tega nadaljnega koraka ne more biti brez njenega popolnega sodelovanja.

Vprašanje: »Nedavno objavljene komunikacije govori o vprašanju ugodne priloznosti. Ali se to nanaša na posvetovanje z Grčijo?«

Odgovor: »Tudi na to, ker bomo zadevo urejali v troje.«

Vprašanje: »Ali bi se lahko po Vašem obisku v Atenah pakt spremenil v zvezo?«

Odgovor: »Če se bodo vse tri države strinjale s tem.«

Vprašanje: »Ali spada sem tudi ureditev tržaškega vprašanja?«

Odgovor: »Tržaško vprašanje ni v zvezi s tem.«

Vprašanje: »Kakšna je zveza med atlantskim paktom na eni ter ankarškim tristranskim sporazumom in turško-pakistanskim na drugi strani?«

Odgovor: »Zveza je v tem, da sta dve članici tristranskega ankarškega sporazuma hkrati članici ankarškega pakta. Kar se tiče Jugoslavije je neposredna zveza in sodelovanje podano že s tem, da imamo sodelovanje z deželami, ki so članice atlantskega pakta.«

Vprašanje: »Tisk je pisal, da pomeni Vaš obisk v Ankari krono in končno potrditev, da je začela Jugoslavija sodelovati z Zahodom.«

Odgovor: »Naš prihod v Ankaru pomeni predvsem nadaljnjo poglobitev sodelovanja med Jugoslavijo in Turčijo, pa tudi Grčijo. Konec koncev pomeni to tudi okrepitev naših stikov z zahodnimi državami, toda to nima

formalnega učinka, ker se Jugoslavija zaradi specifičnih razlogov, zaradi pogojev, v katerih živi, in zaradi potreb v sedanjem času ne namerava pridružiti atlantskemu paktu. To pa ne pomeni, da ne bi hotela sprejeti nekaterih obveznosti, izvirajočih iz tega posrednega sodelovanja.«

Vprašanje: »V kakšni zvezi je ta krepitev balkanskega sodelovanja s presojo mednarodnega položaja?«

Odgovor: »To sodelovanje je čisto obrambnega značaja in se tiče teh treh dežel, ki se čutijo neposredno ogrožene. Za te ukrepe smo se odločili v fazi, ki je bila mnogo težavnejša kakor zdaj. Po berlinski konferenci namreč menimo, da je nastala sprememba v smislu odvrnitve vojne nevarnosti. Čeprav pa je zdaj položaj nekoliko boljši, to

(Nadaljevanje na 2. str.)

Naše naročnike in bralce obveščamo,

da bo »Ljudska pravica-Borba« izšla tudi v petek zjutraj z podrobnimi poročili o veličastnem sprejemu predsednika Tita ob povratku v domovino.

Predsednik Tito v institutu za uporabno umetnost v Ankari

Kakšna naj bodo določila za bolniški dopust in hranarino

V odborih Zvezne ljudske skupščine so nadaljevali razpravo o problemih zdravstvene zaščite

Beograd, 21. aprila.

Danes je bila pod predsedstvom tovarišice Lidije Sentjure IV. skupna seja Odbora za socialno politiko in ljudsko zdravstvo Zvezne sveta in Odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Sveta proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. Na seji so nadaljevali razpravo o poročilih anketnih komisij.

Odbora sta se na včerajšnji seji postavila na stališče glede posameznih težav o bolniškem zavarovanju, ki jih je sestavil Zvezni izvršni svet. Glede nekaterih težav so prišla do izraza različna mnenja.

Stališča, na katera sta se postavila skupščinska odbora, bodo strokovnjakom pomenila dokončno osnovo za sestavo osnutka zakona o zdravstveni zaščiti. O osnutku bodo, brez ko ga bodo sestavili, ponovno razpravljali v odborih, potem pa tudi na plenarnih sejah obeh domov. Zvezni izvršni svet bo medtem prav tako dal svoje pripombe in vsekakor predložil amandmaje na osnutek zakona.

ZA PRVI MESEC BOLNIŠKEGA DOPUSTA — HRANARINA V ZNESKU 80% POVPREČNEGA TRIMESEČNEGA ZASLUŽKA

Vprašanje gmotne preskrbe med začasnimi nesposobnostjo za delo spričo boleznimi, eno izmed najvažnejših vprašanj s področja bolniškega zavarovanja, je bilo predmet živahne razprave na včerajšnji seji. Vsi ljudski poslanci so se strinjali s predlogom, da naj gmotna preskrba za zavarovance, ki so bolni mesec dni, znaša 80% zaslužka oziroma plače. Živahna razprava pa je nastala v zvezi s tem, kaj je treba vzeti za osnovo pri izračunavanju teh 80%. Tako anketa kot celotna razprava o problemih zdravstvene zaščite kaže, da je v tem oziru dvoje mnenj: eno, naj bi bila osnova tarifna postavka, in drugo, naj bi osnova povprečje trimesečnega ali večmesečnega zaslužka.

Tarifne postavke so interna zadeva podjetja. Le-te so često nerealno visoke. Dalje, prispevek ki ga podjetja plačajo za socialno zavarovanje v znesku 45%, izračunavajo na temelju vsote zaslužkov delavcev v podjetju. To so razlogi poslancev, ki sodijo, da tarifne postavke ne morejo biti osnova za izračunavanje odstotka glede izplačila hranarine.

Po zelo živahni razpravi so sklenili, da bodo za prvi mesec bolezni hranarino izplačevali v znesku 80% trimesečnega povprečja izplačanega zaslužka.

V odborih Zvezne ljudske skupščine so začeli obravnavati zaključni račun na leto 1952

Beograd, 21. aprila

Danes je bila skupna seja odborov za proračun Zveznega zbora in zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine, na kateri so začeli obravnavati osnutek zakona o zaključnem računu za leto 1952. Poslanci so se dogovorili o načinu obravnavanja tega osnutka. Poudarili so, da je treba po zaključnih računih zagotoviti družbeno nadzorstvo nad trošenjem sredstev pri ustanovah in podjetjih ter nad zbiranjem dohodkov.

Prihodnja seja odborov za proračun bo v petek ob 11. uri. Na tej seji bodo nadaljevali obravnavanje zaključnega računa.

ZA KATERE BOLEZNI JE TREBA IZPLAČEVATI POLNO HRANARINO?

Drugi problem, o katerem so na včerajšnji seji skupščinskih odborov živahno razpravljali, je v tem, za katere bolezni je treba izplačevati 100% hranarino od

prvega dne bolezenskega dopusta. Vsi poslanci so se takoj strinjali, naj bi polno hranarino izplačali zavarovancem, ki so bolni za tuberkulozo, rakom, za poklicnimi boleznimi, dalje ženskam med porodom in bolnim učencem v gospodarstvu. Pač pa so živahno razpravljali o tem, ali je tudi nesreče na delu treba vključiti v to skupino.

Včina ljudskih poslancev je menila, da je treba nesreče na delu obravnavati kot vse ostale bolezni, to se pravi, da ni treba iz njih napraviti izjemo. To bo tudi vzpodbudno učinkovalo, pravijo pristaši takšnega pojmovanja, na delavce in delovne kolektive, da bodo bolj pazili na higiensko-tehnično zaščito dela. Po drugem mnenju pa je treba nesreče pri delu izzeti, ker so jih doslej imeli za najhujše bolezni, ker jih po vsej svetu tako tudi obravnavajo in ker takšno načelo velja tudi pri reševanju

drugih vprašanj socialnega zavarovanja.

Sklenili so, da bodo pri sestavi osnutka napravili dve varianti, se pravi, da bodo nesreče pri delu izključili iz posebne skupine bolezni oziroma obratno, potem pa bodo pri kasnejšem obravnavanju osnutka to vprašanje dokončno rešili.

Vsi člani odborov so se zatem strinjali s tezami Zveznega izvršnega sveta glede gmotne preskrbe zavarovancev, ki se zdravijo v zdravstvenih ustanovah, kjer imajo celotno oskrbo. V teži je rečeno, da bo zavarovane brez družine prejemal 40% gmotne preskrbe, zavarovavec z enim družinskim članom 75%, zavarovavec z dvema članoma 90% in zavarovavec s tremi in več družinskimi člani 100% gmotne preskrbe. Člani odborov so se tudi strinjali s tem, da naj gre prvih sedem dni bolniškega dopusta za breme podjetja.

DNEVNA KRONIKA

Deblokiranje jugoslovanske imovine

Beograd, 21. aprila. (Tanjug). Ameriška vlada je podaljšala rok za prijavo zahtev za deblokiranje jugoslovanske imovine, ki so jo med vojno blokirali.

Ta ukrep se tiče premičnin in nepremičnin, avtorskih pravic in pravic industrijske lastnine. Rok se nanaša tudi na osebe, ki so jim ameriške oblasti odklonile deblokiranje rekoč, da so zamudili prejšnji rok.

Državno tajništvo za zunanje zadeve bo zaščitilo vse jugoslovanske državljane, ki se jih tiče ta ukrep.

Bebler sprejel Joedahla in Baudeta

Beograd, 21. aprila. (Tanjug). Državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler je danes sprejel švedskega poslanika v Beogradu g. Oleja Joedahla, ki se je vrnil iz Švedske, kjer se je posvetoval s svojo vlado. Sprejel je tudi francoskega veleposlanika v Beogradu g. Filipa Baudeta, ki se je vrnil iz Francije, kjer se je zdravil.

Etiopska vojaška delegacija v Zagrebu

Zagreb, 21. aprila. Etiopska vojaška delegacija, ki se od včeraj mudi v Zagrebu, je danes obiskala poveljstvo zagrebške vojne oblasti, Brigadnega generala Mereda Mengeša in ostale delegate je sprejel generalni podpolkovnik Djoko Jovanović. Popoldne si je delegacija ogledala tovarno »Rade Končar«, popoldne pa je obiskala artilerijsko šolo JLA. Upravitelj šole generalni major Stanko Jelačin je člani delegacije seznanil z delom šole, po ogledu posameznih oddelkov pa je priredil na čast delegaciji slovesno kosilo.

Letalska nesreča v Somboru

Sombor, 21. apr. Sinoči okrog 18. ure se je na somborskem letališču pripetila huda letalska nesreča, pri kateri sta se ubila upravnik Jadralske šole Jevrem Tatić in jadralski tečajnik Anton Maul.

Pri vzletu se je na višini 80 metrov odlomilo krilo jadralskega letala, ki je strmoglavilo na tla. Upravniku Tatiću je počila lobanja, zlomil si je pa tudi hrbtenico, Maul pa je umrl v bolnišnici zaradi poškodb na srcu.

Jugoslovanska trgovinska delegacija odpotovala v Južno Ameriko

Beograd, 21. aprila. Danes je odpotovala z zemunškega letališča jugoslovanska trgovinska delegacija, ki bo v Južni Ameriki proučevala možnosti razširitve gospodarske zamenjave in bo bržčas sklenila nekatere sporazume. Delegacijo vodi predsednik Izvršnega sveta Sabora LR Hrvatske Jakob Blažević. V delegaciji so: svetnik državnega tajništva za zunanje zadeve Aleksa Djomparin, svetnik Narodne banke Petar Petjević, ataše v tajništvu za zunanje zadeve Sima Protić ter 12 gospodarskih strokovnjakov, predstavnikov jugoslovanskih podjetij.

25 otrok padlih borcev bo preživelo počitnice v Angliji

Neko angleško društvo za pomoč otrokom (Internacionalna pomoč otrokom) je pred nedavnim sporočilo ZB NOV Jugoslavije, da bi sprejelo v brezplačno trimesečno letovanje v Angliji 25 otrok padlih partizanskih borcev, v starosti od 8 do 13 let. ZB NOV Jugoslavije je rada sprejela ta predlog in odločila, da pošlje v Anglijo na trimesečne šolske počitnice 25 otrok padlih borcev, od tega 10 fantov in 15

deklet v zaželeni starosti. Ti otroci bodo na počitnicah v Angliji od 13. junija do 10. septembra letos.

Glavni odbor ZB NOV Slovenije je na predlog okrajnih odborov izbral naslednje tri otroke padlih borcev za počitnice v Angliji: Marjeto Slave iz Kranja, dijakinjo, hčerko padlega narodnega heroja Iva Slavca-Jokla; Miro Jakhel iz Ljubljane, dijak, hčerko prvoborca Adolfa Jakhla, ki je padel kot partizan januarja 1942. leta na Turjaku in Goloba iz Novoga mesta, dijaka, sina partizanskega borca, ki so ga ubili Nemci, ba

PRIJATELJSKA VEČERJA na čast Zlatka Balokoviča

Predsednik Slovenske izseljenske matice tovariš Tone Seliškar je zlasti poudaril v svojem govoru njegove zasluge za pomoč novi Jugoslaviji v pretekli vojni

Po koncertu v dramskem gledališču, v torek, 20. t. m., je bila prirejena na čast slavemu umetniku Zlatku Balokoviču in njegovi soprogji v srebrni dvorani hotela Union prijateljska večerja, na kateri so bili prisotni zastopniki Sveta za znanost in kulturo, Slovenske izseljenske matice in slovenske glasbene umetnosti. Med gosti je bil tudi pianist Ivan Maček.

Večerja je potekla v nadvse prijateljskem razpoloženju. Umetnik je izrazil svoje zadovoljstvo nad ljubljansko koncertno publiko, ki da je »edinstvena na svetu«.

V imenu Slovenske izseljenske matice je pozdravil mojstra in njegovo soprogo predsednik Tone Seliškar, ki je v svojem govoru zlasti poudaril njegove zasluge pri velikem rodoljubnem delu za pomoč novi Jugoslaviji med drugo svetovno vojno. Kljub temu, da je umetnik že dolgo let odsoten, je vendar ostal z vsem srcem zvest svoji rodni grudi in pomeni danes v svetu jugoslovanskega izseljenstva vrh, kot sta bila Nikola Tesla in Louis Adamič. Predsednik tovariš Seliškar je zaželel velikemu jugoslovanskemu rodoljubu in njegovi soprogji prijetno bivanje v Jugoslaviji in zaključil svoj govor z željo, da bi nas zopet kmalu obiskal.

V njegovem odgovoru na pozdrav je bila zlasti izražena velika ljubezen do rojstne domovine in zadovoljstvo nad dejstvom, da majhna država kot je Jugoslavija posveča toliko pozornost umetnosti in umetnikom.

V imenu slovenskih glasbenih umetnikov je draga gosta pozdravil tudi dirigent Slovenske filharmonije tov. Samo Hubad. Ob koncu je Zlatko Balokovič izrazil tudi željo, da bi si ogledal operno predstavo »Prokofjeva« z ljubljeno v tri oranje.

Zlatko Balokovič na kosilu pri predsedniku Ljudske skupščine tovarišu Mihi Marinku

Ljubljana, 21. apr. Predsednik Ljudske skupščine Slovenije tovariš Miha Marinko je povabil danes na kosilo našega rojaka, slavnega violinista Zlatka Balokoviča in njegovo soprogo. Na kosilu sta bila tudi zvezni poslanec tovariš Boris Ziberl in predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti tovariš Josip Vidmar.

»Zadovoljni smo, ponosni in srečni«

Razgovor s člani posadke »Galeba« in rušilcev jugoslovanske vojne mornarice

Split, 21. aprila.

Tudi v tem lepem pomladnem jutru, ko se je pred rhodom v splitsko pristanišče prikazal »Galeb« med rušilci, je sončno mesto pod Marjanom še enkrat pozdravilo ladje naše vojne mornarice. To jutro je bil pozdrav mnogo toplejši in neposrednejši, ker je domovina našim prekaljenim mornarjem in našim vojnim ladjam zaupala častno in važno nalogo, da odpeljejo predsednika republike na obisk v še eno prijateljsko deželo in da ga zdravega in vedrega pripeljejo nazaj na naša svobodoljubna tla. In od teh ljudi, katerih zavest, tehnična izsolanost, disciplina in hrabrost so bile poročene, da bodo nalogo v celoti izpolnili, smo hoteli zvedeti, kakšne vtise so prinesli s potovanja.

Menda je nekaj resnice na tem, da človek o pomembnih srečanjih in spominih nekako najtežje govori, da se spričo nepozabnih spominov in globokih vtisov besede izgube in umaknejo nekakšni tih, topli sreči. Ali pa je morda tako samo v začetku, dokler je to vse v ljudeh še živo, dokler tisoč in tisoč prebivalcev pozdravlja in kličejo dobrodošlico tovarišu Titu, ko je vse to močno in blizu, kajti že popoldne so mornarji in oficirji v salonu »Galeba«, na krovu in pod njim, pa tudi na pomolu venomer obujali spomine in govorili o nedavnih dogodkih.

DRAGOCEN DOKUMENT

Drobna, v usnje vezana knjiga vtisov na »Galebu« je postala eden najdragocenejših predmetov na tej ladji, in sicer od trenutka, ko je tov. Tito v njo napisal: »V znak hvalečnosti posadki in oficirjem »Galeba« za odlično službo med plovo v Carigrad in nazaj. J. B. Tito.«

Te beležki bodo najbrž priložili eno tistih fotografij, ki

so bile na predlog vrhovnega komandanta posnete včeraj na ladji. Prav o teh slikah so na ladji mnogo govorili. Zlasti ponosni so bili tisti mornarji, ki so lani tam nekje pri Trafalgaru stali z ramo ob rami pri svojem Maršalu in je fotograf ovekovečil ta zanje nepozabni trenutek.

»Zdelo se mi je, pripoveduje mornar Stipe Allovič, da v tej temni vojaški uniformi dvakrat

spremljam svojega vrhovnega komandanta. Tega nikoli ne bom mogel pozabiti.«

Bivši ladjedelniški delavec, mornar Ljubomir Jurina, pek Faif Rosanbegović, strojnik Zubović in mnogi drugi ne skrivajo optimizma, ki je hkrati tudi želja njihovih tovarišev, da bi lahko še enkrat na »Galebu« pozdravili svojega največjega gosta.

»Vožl sem skozi kanal Doromed Eubeje in Indrosom, ko me je ne pričakovano iznenadil tov. Tito,« je pripovedoval poročnik fregate Stipe Bakota. »Raportiral sem mu, potem pa me je začel spraševati o smeri naše poti, o položaju ladje, o hitrosti. Potlej se je vrhovni komandant samo bežno ozrl na zemljevid, in ko da bere iz knjige, se je brž orientiral o položaju ladje. Tisti hip sem se spomnil na znano fotografijo pri Miništvu leta 1942, na kateri vidiš tovariša Tita, kako gleda na zemljevid.«

»Zlasti med vožnje v Turčijo se je tovariš Tito največ mudil v svoji kabini. Očitno je imel mnogo dela. Zjutraj ob petih ali šestih pa je bil že na komandnem mostu. Kako si je vsak član posadke na vse načine prizadeval, da bi bilo na ladji vse v najlepšem redu, da bi bila vožnja čim

prijetnejša,« je vneto pripovedoval komandant korvete Vinko Cvitan.

VSAK MORNAR POLITIK

»Vsak mornar na teh naših ladjah je bil mal politik! Tako mi je rekel tovariš Maršal.« To so bile prve besede, ki jih je spregovoril komandant Jugoslovanske vojne mornarice, viceadmiral Mate Jerković, ki smo ga davi srečali v enem izmed salonov na »Galebu«. Ne da bi skrivaj zadovoljstvo spričo pohvale, ki so je bili deležni njegovi mornarji, je viceadmiral Jerković posredoval besede tovariša Tita, da so vsi naši mornarji in oficirji v prijateljski Turčiji dostojno zastopali svojo domovino in da so s svojim vedenjem kot ljudje in vojaki napravili na vse zelo dober vtis.

Ko je prispel na ladjo komandant eskadre viceadmiral Černič s kontraadmiralom Pecotičem in Trulom ter skupino višjih oficirjev, je viceadmiral Jerković začel konferenco, na kateri naj bi pripovedoval o izkušnjah z vožnje v Turčijo in nazaj. Viceadmiral Jerković je začel:

»Vrhovni komandant mi je rekel, da je z disciplino in odgovornostjo vseh posadk izredno zadovoljen.«

Popoldne, ko so se naše vojne ladje malone neopazno gugale privezane k pomolu, smo obiskali komandanta »Galeba« komandanta fregate Stanislava Abrama. Sivolasi pomorščak je samo rekel, da je vsej posadki sporočil naro

Izjava predsednika Tita pariškemu časniku »Monde«

(Nadaljevanje s 1. strani)

ne pomeni, da bi si lahko dovolili, da ne bi storili potrebnih ukrepov za primer, če bi se položaj spet poslabšal, zlasti v tem delu Evrope, na Balkanu. Naš sporazum ni naperjen proti državam, ki nimajo agresivnih naklepov, marveč samo proti morebitnemu agresorju. Cilj našega sporazuma je ustvariti mirnejše vzdušje v tem delu sveta. To pa pomeni, da je važen prispevek k zboljšanju položaja, kajti trden sklep naših treh dežel, da bodo branile sebe in svojo neodvisnost, pa naj se zgodi kar koli, zmanjšuje možnost morebitne agresije.«

Vprašanje: »Dovolite mi, da Vas vprašam nekaj drugega. Ali mislite, da nam evolucija svetovnega položaja dovoljuje upati, da bodo v Zenevi urejena vprašanja, kakor je vprašanje Kitajske?«

Odgovor: »Upal sem, čeprav ne posebno, da bodo tam uredili nekaj malega. Mislim pa, da bo nekakšen uspeh že to, če se ta konferenca ne bo razbila, čeprav bi jo prekinili in pozneje nadaljevali. To sklepam iz tega, ker menim, da so udeleženci berlinske konference prišli do skupnega gledišča, da je treba takšno (ženevsko) konferenco sklicati in da so vsi mislili, da bodo na njej uredili vsaj nekatera vprašanja, da pa bo vsekakor kontinuiteta za nadaljnje razgovore. To pomeni prenesti boj za urejanje mednarodnih problemov na diplomatsko področje.«

Vprašanje: »Ali mislite, da lahko politika opomina Kitajski, politika, za katero se zavzema g. Foster Dulles, privede do uspeha v Zenevi.«

Odgovor: »Mislim, da do uspeha ne bo privedla.«

Vprašanje: »Se eno vprašanje. Kaj mislite o ponovni oborožitvi Nemčije?«

Odgovor: »Mi menimo, da je treba Nemčijo v sklopu evropske obrambne skupnosti na enakopravni podlagi z drugimi državami oborožiti, da bi ohranila svojo neodvisnost.«

Vprašanje: »Vi imate torej o EOS dobro mnenje?«

Odgovor: »Da, v določenem smislu zdaj bolj kakor še nedavno. Mi smatramo, da bi bila EOS koristna stvar. Je pa pridržek, in sicer v tem, da ima EOS za zdaj preozek, čisto vojaški značaj. Ta skupnost bi morala imeti širši značaj v smislu premagovanja določenih nasprotij med deželami članicami EOS. Drugače nima realne podlage.«

Vprašanje: »Ali bi hoteli izkoristiti to priložnost in povedati nekaj posebej bodi o jugoslovanski politiki, bodi o odnosih med Jugoslavijo in Francijo?«

Odgovor: »Jugoslovanska politika je usmerjena na sodelovanje in krepitev prijateljskih stikov in odnosov s Francijo. Mi si neprenehoma prizadevamo hoditi po tej poti tako na gospodarskem, kakor tudi na političnem področju. Ne vidim nobene ovire, da ti odnosi ne bi bili še boljši, kakor so zdaj.«

Vprašanje: »Ali ne vidite v sedanjem položaju nekakšne posebne perspektive jugoslovansko-francoske politike, n. pr. skupne akcije posebej na mednarodnem torišču?«

Odgovor: »Sodelovanje je možno. Toda kaki posebni aranžmaji niso potrebni, ker delamo v okviru Zdrženih narodov: tu mislim na mednarodne probleme. Kar pa se tiče odnosov med našima dvema deželama, je Jugoslavija zmeraj pripravljena napraviti še korak naprej v smislu njihovega razvijanja.«

Avstralija se čedalje bolj zanima za

ANTARKTIKO

Na sedmem kontinentu bo znanstvena odprava vzpostavila prvo trajno naselbino

se zavedajo težav, ki jih čakajo, saj so prvi ljudje, katerih naloga bo, zgraditi na področju Južnega tečaja naselbino. Sami bodo na 2.472.000 m² obsegajočem področju. Avstralija pa meri 2.974.581 kvadratnih kilometrov. Že leta 1936 se je potegovala za Antarktiko, zdaj pa hoče svoje pravice uveljaviti. Če se ji bo posrežilo priključiti sedmi kontinent, bo skoraj dvakrat tako velika kakor zdaj in dvakrat tako velika kakor Evropa.

Novo oporišče raziskovalcev je oddaljeno od Južnega tečaja kakih 1500 km, Dežela Mawson, imenovana tako po slovečem raziskovalcu južnega polarnega področja Douglasu Mawsonu, meji na eni strani na deželo kraljice Maud, ki jo hoče imeti Norveška, na drugi pa na Rossovo morje, ki ga je skušal Shackleton v začetku našega stoletja zamen prevoziti. Francija je že ljubosumna na to prizadevanje Avstralije in je poslala z odpravo svojega opazovalca, Deset mož v kraljestvu večnega ledu bo več mesecev v polarni noči ločeno od civilizirane sveta. V neskončni pušči in samoti pa upajo, da bodo vzlic temu pri umetni svetlobi kolikor toliko opravljali svoje važno znanstveno delo. Zanimali se bodo za sestavo tal, za vreme, za kozmične žarke itd. Njihov najhujši sovražnik bodo viharji in snežni meteži. Več dni v letu divjajo tako hudi viharji, da jim človek na prostem sploh ne more klobučati. Pač pa so se že raziskovalci pred udeleženci sedanjega avstralske odprave prilagodili ostrumu mrazu v antarktičnih krajih.

ali pa v svojo domovino. Od civilizacije pa raziskovalci polarnih krajev le niso povsem odrezani, saj imajo s seboj oddajne radijske postaje, tako da so v stalni zvezi z zunanjim svetom. Tudi sedanja avstralska odprava je v tem oziru dobro preskrbljena. Razen tega pa bo posebej zanjo vsak teden enkrat oddajala radijska postaja v Melbourne zabaven program, ki ga bo poslušalo samo deset mož v kraljestvu večnega ledu.

V ZDA so izpopolnili betatron, ki bo strokovnjakom uspešneje pomagal v boju proti raku. V steno vakuumске cevi, v katerih se pospešujejo elektroni, so vdelali okenca iz berilija. Elektrone z energijo nekaj milijonov elektronskih voltov lahko spravijo skozi okenca iz cevi v obliki snopa, ki uničuje rakasto tkivo. Cev je izpraznjena in zataljena, tako da ni nič potrebna (vakuumška) črpalka, kar pomeni, da delovanje te naprave. Razen že obstoječe terapije z rentgenskimi žarki, se bo tako najbrž razvila še terapija z elektroni. — Na sliki vidimo preizkušanje betatronске cevi pred vgraditvijo v betatron

Letalo, ki se dviga in spušča navpično

Njegova največja prednost je v tem, da ne potrebuje velikega letališča

Svetovni tisk zadnje čase čedalje pogosteje poroča o poskusih z novim tipom lovskih letal, ki se dvigajo navpično. Zelo dobro sta se obnesli prvi dve takšni letali, ki so jih izdelali v tovarni Consolidated južni (Convair) v San Diegu in v tovarni Lockheed v Burbanku. Takšna letala bodo uporabljali predvsem v mornariškem letalstvu, in sicer na manjših letalonosilkah, dokler se dviga ali spušča, pa prevzame vso njegovo težo propeler.

Letalstvo v navpično lego in nasprotno avtomatične naprave. Pilotov sedež je premičen. Ker je dno kabine še zmeraj 5 do 7 m nad dnom letala, ima pilot za vsak primer s seboj iz vrvi spleteno lestev, da lahko po potrebi letalo zapusti. Pred običajnimi lovskimi letali ima novo več prednosti. Predvsem ne potrebuje velikega letališča in uporablja ga bodo lahko povsod. Tehnični direktor tovarne Lockheed meni, da se bodo najpozneje v desetih letih lahko že vsa lovška letala dvigala in spuščala navpično. Strokovnjaki pa pravijo, da je ta sodba zelo optimistična.

Na sliki vidimo lovsko »etalo Lockheed XFV-1 z dvema propellerskima turbinama, vdelanimi v trup. Obe pogonjaki skupaj velik propeler s premerom pet metrov. Vseh šest pravokotnih jeklenih krakov »peperljerja lahko pilot električno premika. Preden se letalo spusti na tla, se spet postavi pokončno. Pri tleh se spušča počasi. Pilot mora biti zelo spreten, da spravi letalo iz vodoravne v navpično lego ali nasprotno. Če se bo novo letalo obneslo, ga bodo pozneje nedvomno izpopolnili tako, da bo imelo tudi za prehod iz

McCarthy se je obregnil tudi ob uglednega znanstvenika

dr. Oppenheimerja, znanega strokovnjaka na področju atomske energije

Napredni svetovni tisk je z zgražanjem zabeležil vest, da se je zloglasni ameriški senator McCarthy spravil tudi nad uglednega znanstvenika prof. dr. Roberta Oppenheimerja. V Washingtonu so objavili te dni izvleček iz protokola, ki ga je sestavil med zasliševanjem Oppenheimerja pred ameriško Komisijo za atomske energije njen predstavniki gen. Nichols. V protokolu so nekatere javnosti še neznanne podrobnosti. Med drugim je Oppenheimer izjavil, da je pri splezal znatno vsoto v stavkovni sklad pristaniških delavcev na zahodni obali, ko je izbruhnila velika stavka, in da je imel tudi naročeno komunistično revijo »Peoples World«. Zlasti se je zanimal za vojno v Španiji. Rekel je, da so mnogi ljudje mislili, da je član KP, kar pa ni res.

Oppenheimer je poudaril, da s člani KP nikoli ni govoril o atomski bombi. Najbrž leta 1945, še preden je odpotoval v Los Alamos, ameriško središče za atomske raziskave, je prišel k njemu njegov prijatelj Haakon Chevalier in mu povedal, da je nek George Eltenton govoril z njim o možnosti, da bi dobil od Oppenheimerja tehnične podatke za ruske znanstvenike. To podtikanje je Oppenheimer odločno odklonil. Pač pa je priznal, da bi bil moral o tem takoj obvestiti oblasti, česar pa ni storil.

Na vprašanje, ali je dober prijatelj hčere univerzitetnega profesorja Tatlocka, člana KP, je Oppenheimer odgovoril, da je bil zaročen z njeno materjo, vdovo. Bila je organizirana komunistka. Od leta 1939 do njene smrti 1944 pa sta se le redko videla. Njegova druga žena Katarina je bila žena nekega ameriškega komuniste, ki je leta 1937 padel v Španiji. Ko jo je dr. Oppenheimer leta 1938 spoznal, se politično ni več uveljavljala.

Veliki ameriški dnevnik »New York Times« je pisal, da v zadevi Oppenheimerja ne bi smeli pozabiti, da Amerika brez njega morda sploh še ne bi imela atomske bombe. Čuden vtis je napravila na javnost trditev, da je dr. Oppenheimer iz moralnih nagibov nastopil proti vodikovi bombi in trdil, da ni možna. Treba pa je strogo razlikovati med napačnim mnenjem in sabotažo.

Zadeva Oppenheimer je zdaj v rokah varnostnega odbora Komisije za atomske energije. To je prava pot do kolikor toliko objektivne razprave. Po mnenju napredne ameriške javnosti pa te zadeve nikakor ne bi smeli prepuščati McCarthyju.

Vedno manj golšavosti

Po novi teoriji je treba to bolezen pripisati motnjam v delovanju zaščitne zleze

Golša nastane tako, da se razraze ali degenerira ščitna zleza. V Evropi ima golšo največ ljudi v Pirenejih, na vsem področju Alp (Južna Francija, Švica, Južna Nemčija, Avstrija in Severna Italija) in v gorskih krajih Balkana. Ta bolezen ščitnih žlez je v zadnjih 80 letih sicer nazadovala, vendar pa je še zelo pogosta. Zdaj je najbolj razširjena v Južni Bavarski, Švici in Avstriji.

Ljudje so se že navadili na golšo in zdaj velja samo še za nekako v bistvu kozmetično motnjo. V bistvu gre za motnje v delovanju ščitne zleze in te motnje imajo hujše posledice kakor navadno mislimo. Ščitna zleza namreč s svojim hormonom regulira v organizmu vse procese v zvezi z izmenjavo snovi. Tako razvoj kakor tudi delovanje možganov in živčevja, rast telesa, delovanje spolnih in drugih žlez in čutil, sploh vsi življenjski procesi v človeškem telesu so močno odvisni od normalnega delovanja ščitne zleze. Golša pa zmeraj pomeni večje ali manjše poslabšanje tega delovanja. Najhujše posledice nastanejo, če ščitna zleza degenerira že v otroških letih.

Zrtev tega obolenja, ki se začne že v materinem telesu, se rode kot pohabljeni, pritlikavci splošnih obrazov in večkrat tudi kot bebi. Kako tragična je usoda takih ljudi, si lahko mislimo, saj bi jim lahko s pravočasnimi ukrepi pomagali, da bi se razvili v popolnoma normalne ljudi. Vzrok golšavosti je moderna medicina pojasnila šele v novem času in našla je tudi učinkovita sredstva proti tej nevarni bolezni. Že dolgo je znano, da ima pri tem važno vlogo pomanjkanje joda. Hormon ščitne zleze je v bistvu sestavljen iz spojine joda in dognano je, da potrebujejo ljudje in živali, najbrž pa tudi mnoge rastline, za svoj normalni razvoj in delovanje jod.

Količina joda, ki ga potrebuje organizem na dan, je zelo majhna. Človeku ga zadostuje petinka miligrama. Navadno ga dobiva sproti v hrani. Največ ga je v sočivju, mleku in mesu, posebno mnogo pa v ribah in drugih morskimi živalih. Islandci, ki uživajo mnogo rib, dobe s hrano v enem dnevu več joda, kakor mi v sto dneh. Zato pa je med njimi golša zelo redka. Islandci imajo tudi najmanjši in najmočnejši ščitne žleze. Kjer pa ljudje nimajo na razpolago toliko morskih rib, mora dobivati njihovo telo jod v drugih živilih in vodi. V naravi, zunaj morja pa joda ni toliko, da bi ga bilo za človeški organizem dovolj. Posebno ga primanjkuje v gorskih krajih in zato je tam največ golšavosti. Če ni v organizmu dovolj joda, nastanejo motnje v njegovi uporabi vitamina A. v izmenjavi snovi. Če pa manjka vitamin A, nastanejo motnje v kroženju joda v organizmu. V prvem primeru deluje ščitna zleza premo, v drugem pa preveč. V obeh primerih degenerira in tako nastane golša. Jod in vitamin A sta torej v tem oziru za človeški organizem zelo važna. Človek potrebuje na dan, kot rečeno, petinko miligrama joda in en do dva grama vitamina A. Če njegov organizem delj časa teh

Ameriško letalstvo v Zahodni Nemčiji je dobilo nedavno eskadrilo bombnikov, ki nosijo raketne izstrelke B-61 »Matador«. B-61 starta z mobilnega katapultna in izstrelke z elektronsko napravo usmerijo na cilj tako, da ga sploh ne more zgrešiti.

MALI LEKSIKON

Kako se je v Avstraliji zakoreninila kaktaja — največji sovražnik države? Kaj je pesec? Ali samo kukavica podtakne jajca drugim pticam? Kaktaja je zdaj v Avstraliji rastlina, proti kateri se bore na vse kriplje in z vsemi sredstvi. Proračuni te države so že preobremenjeni s postavkami za vojno proti kaktaji. Vzlic temu pa se čedalje bolj širi. Kako je prišla v Avstralijo? Leta 1840 jo je prinesel tja z obal Sredozemskega morja neki emigrant v lončku. To je bila prva kaktaja, ki jo je videla Avstralija. Takrat pač nihče ni mislil, da bo ta bodoča rastlina čez 100 let delala avstralskemu prebivalstvu toliko preglavu. Pesec so imenovali v starih časih v Srbiji prvo šolsko klop. Bila je vodoravna in ob straneh obročena, tako da so lahko nasuli nanjo drobnega peska in ga z desico poravnali. Potem so po pesku pisali s kazalcem in tako so se učenci v šoli učili pisati. Ponokod zlasti v krajih pod turškimi jarami, se je ta način pisanja ohranil do kaj dolgo. Tako n. pr. so se v šoli v Leskovcu otroci učili pisati po pesku na pesoču do leta 1878. Kukavica ni edina ptica, ki zleže jajca v gnezda drugih ptic. To dela tudi črna škorec, v Južni Ameriki ob rekah Ab Plaoe živijo sorodnik našega škorce. Enako čudno navado ima tudi kravji škorec, živec na istih področjih Južne Amerike. Ta ptica zelo rada sedi na hrbljih goveje živine ko se nasa. Obe vrsti škorce sta nekoliko manjši od kukavice, pa tudi njuno perje in jajca so drugačne barve.

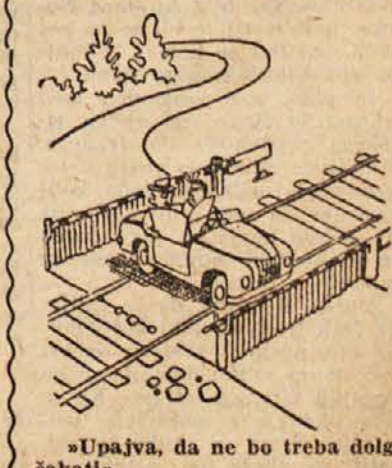
Danes greva v kino

MARION LEROUGE

»Danes bi šla rada v kino,« je rekla Delia svojemu možu Gerdu, ki je sedel z iztegnjenimi nogami zleknen v naslonjaču in držal pred seboj razgrnjen časnik. Delia je tako odločno potrkala s kazalcem po časniku, da je malo manjkalo, da ni napravila luknje v strupeno pisan uvodnik. »Rada bi šla v kino. Kaj nisi slišal?« »Danes je preslabo vreme,« je zamrmral Gerd in skušal spet najti pretirano nize. Delia se je hreščila in nič kaj lepo zasmejala: »Mar misliš, da v kinu dežuje?« Gerd je počasi in dostojanstveno zložil časnik. Držal pa je prst na uvodniku, v katerega branju ga je žena tako grobo prekinila. »Večer doma,« je rekel je sanjavo, »kako lepo, kako udobno, kako prijetno bi lahko bilo, da nimaš zmeraj tako čudnih želja.« Delia se je vzravnala v vsej svoji velikosti. Njen glas je postal še ostrejši. »Da, tebi se menda zdi udobno sedeti doma in brati časnik. Kaj pa naj jaz počnem med tem?« »Beri dobro knjigo,« ji je predlagal Gerhard brezbržno in spet razgrnil časnik. Toda Delia mu ga je srdito iztrgala iz rok: »Zdaj mi je pa že dovolj tega!« je bruhnilo iz nje. »Dan za

dnev sedim tu in gledam, kako prebiraš časnik. Mar misliš, da lahko žena prenaša to vse življenje? Kdaj si mi zadnjikrat rekel kaj lepega? Ali se sploh moreš spomniti na to?« Gerd je brezbržno odkimal z glavo in hrepeneče poškilil na časnik. Toda Delia ga je čvrsto držala v rokah. »Saj sva vendar poročena,« je rekel čez nekaj časa, ko da bi hotel enkrat za vselej napraviti konec temu smešnemu prerakanju. Delia je vstala, si prižgala cigareto in začela željno vdihavati dim. »Ali veš, kaj razdere največ zakonskih zvez?« je vprašala potem malone z znanstveno zanimivim glasom. Gerd je prekrizal roke na prsih in se komaj premagal, da ni zazdehal. »Prav nič ti ne bo škodilo, če me boš poslušal,« je rekla Delia dostojanstveno. »Zakonske zveze razpadajo zato, ker vidijo, kako v svojih ženah kose pohištva, ki so si jih priskrbeli in ki morajo opravljati svoje delo, pa naj jim bo to prav ali ne. Če bi bile ljubeznivi pred poroko nekoliko skromnejše, bi v zakonskem življenju ne moglo povsem utihniti. Kolikokrat si v zadnjih dveh letih, odkar sva žal poročena, rekel, da je moja obleka čedna, moji lasje lepo počesani in moj obraz še zmeraj mikaven? Kolikokrat?«

Delia je obtožujoče iztegnila prst, toda Gerd je bil prekrizane roke že spustil na kolena in čakal ko popadljivi maček, kdaj bo Delia bruhnila iz sebe zadnjo besedo. »Dobro, dobro,« je pripomnil strupeno, »kdaj pa si ti, ljuba žena, smatrala za potrebno, da bi mi privoščila besedo hvalečnosti, da ti v teh dobrih časih vsak mesec prinesem dovolj denarja, da lahko plažuješ račune za svoje obleke, svoje frizure in svoj lepi obraz? Kdaj pa si se ti ozirala name?« Gerd je stal pokonci ko galski vojščak, ki je spravil iz sebe zadnje moči, da bi povedal sovražniku v obraz, kar mu gre. Toda Delia ni več odgovarjala. Gledala je skoz okno in njena ramena so bila nekoliko privzdignjena, ko da jo zebe. Ko je Gerd nenadoma utihnil, se je obrnila in naglo stopila k njemu: »Oba nisva angelčka,« je dejala tiho, »to dobro veva. Zakonska zveza je vzajemna kupčija, ne pa razmerje med dolžniki in upniki. Zal mi je, to bi bila morala spoznati že prej.« Gerd je globoko dihnil. »Kako to misliš?« Delia se je nasmehnila. »Menim da oba kdaj pa kdaj potrebujeva svoje sladkosti in da bi jih morala sem ter tja nuditi drug drugemu.« Gerd je vzel klobuk z obehalnika: »Pojdiva,« je dejal z nekoliko hripavim glasom, »zdaj greva v kino.« Toda Delia se je udobno zleknila v naslonjač, iz katerega je bila prej tako naglo vstala. »Ostani tu,« je dejala smeje, »saj te doma mnogo lepše.«

»Upajva, da ne bo treba dolgo čakati!«

DNEVNE NOVICE

Vabilo ljubiteljem knjig. V ponedeljek, 26. aprila 1954 ob 19 bo v Centralni sindikalni knjižnici na Jesenicah (Titoev dom) sestanek vseh bralcev navedene knjižnice ter vseh ljubiteljev lepe knjige. Na sestanku bo odbor knjižnice poročal o poslovnem letu 1953, pomenili se bodo o razširitvi in izpopolnitvi knjižnice in izvolitvi nov odbor. Vljudno vabi odbor.

Obveščam svoje cenjene stranke, da sem se preselil iz Grajskega trga 7 v nove prostore — Maribor, Slovenska ulica 20. — Aleksander Janko, urar.

Ustanovna skupščina novega AMD Ljubljana bo v četrtek, dne 22. aprila ob 19 v dvorani Narodne banke, Cankarjeva 18. Pred skupščino bo propagandna vožnja po mestu. Zbirališče udeležencev z vozili bo na Resljevih cestih pred MK ZKS ob 17. Vse članice dosedanjih društev in krožkov, ki se bodo združili v novo društvo, vabilo na skupščino in propagandno vožnjo. — Inicijativni odbor.

Zakaj bi molje samo preganjali, ko dobite lahko zanesljivo sredstvo, da jih uničite. — Zahtevajte povsod samo MOTOX.

PREDAVANJA

Centralna ljudska univerza vas vabi na zanimivo predavanje s področja filmske ustvarjalnosti: »Kako nastane film«. Predavatelj režiser Fr. Stiglic. Predavanje bo ilustrirano z dokumentarnim materialom in bo v četrtek, 22. aprila ob 20 v prirodoslovni dvorani Univerze (vhod iz Gosposke ulice).

DANES IN JUTRI

KONCERTI

Jutri ob 20.15 bo v Unioni Simfonični koncert jugoslovanske glasbe, ki ga izvaja orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Jakova Cipčiča. Kot solista sodelujeta Primož Ramovič in Miha Gungl. Vstopnice v Filharmoniji (v računovodstvu). — Studenti in abonenti SF imajo popust.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Četrtek, 22. aprila ob 20: Gorki: »Vasa Zeleznova«. Zaključena predstava za ZŠJ (Rasela — Ančka Levčarjeva, Natalija — Vika Grilova, Prohor — Franjo Kumer kot gost).
Petek, 23. aprila ob 20: Tirso de Molina: »Don Gil v zelenih hlačah«. Abonma red E.
Sobota, 24. aprila ob 20: Miller: »Smrt trgovskega potnika«. Izven in za podčelje.
Nedelja, 25. aprila ob 20: Tirso de Molina: »Don Gil v zelenih hlačah«. Izven in za podčelje.

Pri današnji predstavi »Vase Zelezovce« za Zvezo študentov Jugoslavije gostuje v vlogi studenta Franjo Kumer, član mariborske Drame.

OPERA

Četrtek, 22. aprila ob 19.30: Svara: »Prešeren«. Abonma red G.
Petek, 23. aprila ob 19.30: Rossini: »Seviljski brivci«. — Abonma red Petek popoldanski.
Sobota, 24. aprila ob 19.30: Baletni večer. Abonma red K.
Nedelja, 25. aprila ob 19.30: Foerster: »Gorenjski slavček«. Delno zaključena predstava za udeležence prve jugosl. razstave vin in za goste Ljubljanskega velesejma.

Umrli so v Ljubljani

Rus Marjan, sin posestnika, Pogreb bo v četrtek ob 14.30 na Zalah.
Knavs Katarina, zasebnica. Pogreb bo v četrtek ob 15 na Zalah.
Drinovec Gerta, gospodinja. Pogreb bo v četrtek ob 15.30 na Zalah.

MATEVŽ AŠKERC

v 77. letu starosti

Pogreb bo danes, v četrtek ob 16. uri.
Zaluzjoča žena Jera, sinovi in hčere, brat Martin, zet in mala Jerica.

»Morski mesec«

Kakih trideset hiš po obronkih in dolincah okrog luke — to je majhno istrsko mesto Ika. Sedela sva s starim mornarjem barbo Tonetom v zavetju ob hišnem zidu in se grela na soncu.
Barba Tone je spet prižgal pipico in pričel pripovedovati o svojih doživljajih na morju.
»Leta 1947 sem dobil ladjo »Pluton«. Ladja je bila majhna, hitra, imela je močan in neizrabljen motor; trije ljudje, to je bila cela njena posadka. Jaz in namestnik sva bila še stara človeka, toda tretji je bil še na pol otrok, izpolnil je komaj šestnajsto leto. Klicali smo ga »malic«.

In pluti smo vsak dan med Splitom in Reko, od enega ribiškega pristanišča do drugega. Nalovljene ribe smo vozili v tovarne, natovorili predelane, konzervirane, in spet pluli dalje, pa naj je bila burja ali jugo. Samo ob najhujšem neurju smo se umaknili v luko.

Morda si misliš, da je življenje tih treh ljudi na taki ladji dolgočasno, pustno... Moji še, vsi trije imajo toliko dela, da se ne utegnemo niti pogovarjati. Ko se eden ukvarja z motorjem, pravi drugi v kuhinji jed, tretji pa skače po palubi: se

V okviru seminarских predavanj Biološke sekcije Prirodoslovnega društva bo danes točno ob 18 v Balkonski dvorani univerze predaval prof. dr. E. Kansky o evoluciji in možganih (zadnji del). Vabljeni.

V četrtek, 22. aprila bo peto predavanje iz cikla: »Kratek pregled umetnostnega ustvarjanja skozi stoletja: »Realizem«. — Predavatelj: Predsednik Akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, kustos Narodne galerije Jelsava Copic in prof. Akademije za glasbo dr. Dragotin Cvetko. Predavanje bo v Trg. zbornici ob 20.

PeTaLin

je zanesljiva zaščita vaše garderobe.

Danes, v četrtek, dne 22. aprila ob 19.30 bo v predavalnici na učiteljsko predavanje »Visti iz Amerike«. Govoril bo sekretar OK ZKS tovariš Franc Simončič. Predavanje bo spremljeno s skiptičnimi slikami. Vljudno vabljeni.

V petek, 23. aprila bo predaval ing. Karel Papis: »Vodno gospodarstvo osnov« (pregled področja vodnega gospodarstva), iz ciklusa: »Gradbeništv«. Predavanje bo v prirodoslovni dvorani Univerze, vhod iz Gosposke ulice — ob 20.

Rezervni oficirji pravne stroke imajo v petek, 23. aprila ob 17 v dom. Armije, soba št. 141, prvo študijsko predavanje. Tema: Mednarodno vojno pravo.

RADIO

Dnevni spored za četrtek, 22. aprila
Poročila: 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.30—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (peter glasbeni spored) — vmes od 5.45—5.55 Jutranja telovadba — 6.30 do 6.35 Radijski koledar in pregled tiska — 7.20 Za gospodinje — 12.00 Drobne orkestralne skladbe — 12.15 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Opoldanski orkestralni spored — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.45 Iz znanosti in tehnike — 13.55 Domače pesmi za ples in razvedrilo — 14.40 do 14.45 Kaj bo danes na sporedu — 14.45 Stare in nove melodije na klavir igra Mojmir Sepe — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Lažja solistična glasba — 15.00 Radijska univerza: Edo Rasberger: Narodni dohodek v svetu — 16.15 Popoldanski koncert — 17.10 Igrači veliki zabavni orkestri — 17.45 8. lekcija tečaja francoskega jezika — 18.00 Iz slovenskih oper — 18.30 Družinski pogovori: Premalo in preveč ljubezni za otoka — 18.40 Zabavni zvoki — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Kulturni pregled: Vitko Musek: Filmski festival v Cannesu — 20.15 »Četrtek večer slovenskih narodnih pesmi« — 21.00 Ciklus devetih Beethovnovih simfonij — 22.15 do 23.00 Plesna glasba.

23.00—24.00 Oddaja za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Dnevni spored za četrtek, 22. aprila
13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave — 14.30 Vprašanja, ki vas zanimajo — 14.40 Tam gori za našo vasjo, in druge, poje Dane Filipič in Franc Koren, na harmoniko spremlja Avgust Stanko — 17.00 Melodije iz revij! — 17.30 Z narodno pesnitvijo po Makedoniji in Srbiji — 18.30 Glasbena kronika.

DROBNI OGLASI

MOJSTRA za strojno obdelavo, več strojnih ključavničarjev in strugarjev sprejme »Zičnica«, Ljubljana, Tržakova cesta 69. Nastop službe takoj. Pogojl po dogovoru. 1387

Raznašalko

za raznašanje našega lista v zgodnjih jutranjih urah v Šiški sprejme

UPRAVA »LJUDSKE PRAVICE-BORBE«, Ljubljana

Razpis služb

Komisija za razpis mesta direktorja Trg. podjetja »Preskrba« v Idriji razpisuje mesto v tem podjetju. Pogojl: Potrebna strokovna izobrazba v trgovinski stroki z večletno prakso. Prošnji je priložiti dokazilo o šolski in strokovni izobrazbi in življenjepis, iz katerega naj bodo razvidne vse dosedanje zaposlitve. Prošnjo je vložiti na Tajništvo LOMO Idrija do 15. maja 1954.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
Četrtek, dne 22. aprila 1954: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

RADIO

5.30—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.30—7.50 Igra mali ansambel Willi Glahe — 7.50—8.00 Obvestila in objave — 8.00—8.15 Iz filmskega sveta — 8.15—8.20 Za naše gospodinje — 8.20—8.30 Zabavna glasba — 8.30—8.40 Poročila — 8.40—9.00 Pohorski fantje pojo in igrajo — 12.00 do 16.15 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 16.15—16.30 Slovenske narodne pesmi poje Planinski oktet pod vodstvom Mirka Laha — 16.30—16.50 Literarna oddaja: Pesmi Otona Zupančiča — 16.50—17.00 Zabavna glasba — 17.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: Amer. film: »Cyrano de Bergerac«.
UDARNIK: Ameriški film: »Skrivnostna cesta«.
POBREŽJE: Ameriški barvni film: »Dvojboj pri Srebrnem potoku«.
STUDENCI: Ameriški film: »Nevidni človek«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Četrtek, 22. aprila ob 19.30: Puccini: »La Boheme«. Red LMS-2.

Petek, 23. aprila ob 15: Čajkovski: »Labodje jezero«. Sola TAM.
Sobota, 24. aprila ob 19.30: Dvojak: »Rusalka«. Gostovanje Vilme Bukovčeve. Red B.

Umetnostna galerija, Strossmayerjeva ulica 6: Razstava beogradske skupine »Samostaini« — olja, grafika in plastika. — Razstava je odprta dnevno od 9—16 v čsu od 11. do 25. aprila 1954. — Prijave za ekskurzije pošljite na telefon 25-45. Vodstvo na razstavi zagotovljeno.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Angleški film

»OSEBNA ZADEVA«

V glavnih vlogah: Gene Tierney, Glynn Johns in Leo Genn.

Tednik — Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: Angl. film: »Osebnostna zadeva«. Tednik: Filmske novosti št. 16. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
KINO »SOCA«: Slov. film: »Kekec«. Tednik. Predstavi ob 17 in 19.
KINO »SISKA«: Ameriški film: »Moč orožja«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 15 dalje.

JESENICE: »RADIO: Mehški film: »Soledadin kal«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVZ«: Ameriški film: »Zig preteklosti«. Predstava ob 18.
PTUJ: Ameriški film: »Na nebu ni cesta«.

KINO »SLOGA«

Italijanski film

Ni miru med oljkami

V glavnih vlogah Lucie Bose in Raf Vallone

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 19 matineja. — Predprodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

Upravni odbor podjetja »TRANSPORT«, Maribor, razpisuje mesto

GLAVNEGA RAČUNOVODJEA

z nastopom službe takoj oz. po dogovoru. Pogojl: dokončana srednja šola ter večletna praksa. — Prošnje pošljite na Upravni odbor »Transporta« do 1. maja 1954 z dokazili in življenjepisom. Stanovanje na razpolago. Plača po dogovoru.

Vsak naročnik

»LJUDSKE PRAVICE-BORBE« JE ZAVAROVAN ZA PRIMER NEZGODE

in sicer za primer smrti za . . . din 40.000.— in za primer trajne invalidnosti za din 80.000.—

Kmalu izide v izdaji »Žepne knjige« založniškega podjetja »MLADOST« knjiga

»Deset dni, ki so pretresli svet«

»Z velikim zanimanjem in vseskozi pozorno sem prebral knjigo Johna Reeda »Deset dni, ki so pretresli svet« in jo toplo priporočam delavcem vsem dežel. Zelel bi videti knjigo razširjeno v milijonih izvodov in prevedeno v vse jezike, ker resnično in nenavadno živahno opisuje dogodke, zelo važne za razumevanje proletarske revolucije in diktature proletariata. O teh vprašanjih zdaj povsod živahno razpravljajo, preden pa bodo ljudje te ideje sprejeli ali odklonili, je treba doumeti vso njihovo globino. Knjiga Johna Reeda bo nedvomno pomagala razčistiti temeljno vprašanje svetovnega delavskega gibanja.«

(Napisano ob koncu 1919. leta.)

LENIN

KNJIGO »DESET DNI, KI SO PRETRESLI SVET« DOBITE V PREDNAROČILU ZA 175 DINARJEV, ČE TAKOJ PO POŠTNI NAKAZNICI POŠLJETE ZNESEK NA TEKOČI RAČUN »DŽEPNE KNJIGE«, SARAJEVO, 702-T-503.

KNJIGA BO IMELA 350 STRANI IN JE OPREMLJENA S PREDGOVOROM IN POJASNILI.

Najlepše darilo za 1. maj — največji praznik delovnega ljudstva — je kompletna izdaja »Žepne knjige«!

1981

OGLAŠUJTE V »LJUDSKI PRAVICI-BORBI«

»EKONOMSKA POLITIKA«

prinaša v današnji številki naslednje članke:

Vloga zadrug.

Ekonomske instrumenti po predlogu družbenega načrta Zagreba.

»Finančna unija« — proti skupnosti.

Težkoče vinarstva.

Ali se lahko osvobodimo uvoza pšenice?

Spremembe v avstrijskem uvozu prehrambnih predmetov.

Poleg tega objavlja beležke in komentarje pod naslovi: Razvijanje ekonomskih odnosov z državami Latinske Amerike, Investicije za vodno gospodarstvo, Pregled natečajev za kredite, Plačni fond v trgovini, Padec potrošniških kreditov, Predlog družbenega načrta Novega Sada, Zagrebška industrija 1954, Zlata jajca, Uporabljanje tujih sredstev, Posvetovanje o pomorskem gospodarstvu, Letne skupščine društev ekonomistov, Pred ustanovitvijo elektrogospodarske banke? Prisilne likvidacije v marcu, Novi gospodarski ukrepi, Finansiranje investicij v Grčiji, Lov za tržiščem.

V svoji stalni rubriki Iz gospodarske statistike prinaša naslednje tabelarne pregled: indeks življenjskih stroškov, indeks cen na drobno in indeks cen proizvajalcev — vse v marcu 1954.

Josip Pavičič

Izpopolnite društvene in domače knjižnice z dobro in koristno knjiigo! Segajte po bogati izbiri, ki vam jo nudi založniško podjetje »RAD«! Vse našete knjige lahko kupite z gotovino ali na obroke!

KNJIZEVNOST

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'J. Skerlić: ZGODOVINA NOVE SRBSKE KNJIZEVNOSTI' and 'V. Hugo: NESREČNIKI'.

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'P. P. Njegoš: DELA I. knjiga' and 'S. Ranković: DELA I. in II. knjiga'.

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'L. N. Tolstoj: VOJNA IN MIR' and 'J. Galsworthy: SAGA O FORSYTHU'.

OTROŠKA KNJIZEVNOST

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'J. Jovanović Zmaj: CIKA JOVA NAŠIM OTROKOM' and 'G. P. Petersen: TILL EULENSPIEGEL'.

EKONOMIKA FLRJ

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'NOVI GOSPODARSKI PREDPISI' and 'B. Radovanović: KRIMINAL V GOSPODARSTVU'.

POLJUDNA KNJIZNICA POLITIČNE EKONOMIJE

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'Dr. R. Uvalić: O PROIZVODNJI' and 'R. Stojanović: ZEMLJIŠKA RENTA'.

EKONOMSKI PRIROČNIKI

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'K. Kautsky: EKONOMSKI NAUK KARLA MARXA' and 'M. Hubeni: NOVI ODNOSI EKONOMSKIH SIL'.

POLITIČNA PUBLICISTIKA

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'B. Žihari: DIALEKTIČNI IN ZGODOVINSKI MATERIALIZEM' and 'I. Karaljanov: LJUDJE IN PIGMEJCI'.

NAŠE DELAVSKO GIBANJE

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'J. Marjanović: PODSETNIK IZ ZGODOVINE KPJ 1919 DO 1941' and 'M. Todorović: INTERNACIONALIZEM SRBSKEGA SINDIKALNEGA GIBANJA'.

IZ TISKA IZIDEJO:

Ed. Hasanagić: I MAJ V SRBIJI Zbirka zgovodinskih dokumentov ob šestdesetletnici proslav 1. maja

MEDNARODNO DELAVSKO GIBANJE

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'PRVA, DRUGA IN TRETJA INTERNACIONALA' and 'KONGRESI II. INTERNACIONALE'.

STROKOVNA KNJIZNICA

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'Inž. D. Aradjević: ORGANIZACIJA DELA V INDUSTRIJSKIH PODJETJIH' and 'Inž. D. Rašković: MEHANIKA, DINAMIKA IN STATIKA'.

SLOVARJI IN PRIROČNIKI

Table with 2 columns: Author/Title and Price. Includes entries like 'A. Belić: PRAVOPIS SRBSKOHRVATSKEGA KNJIZEVNEGA JEZIKA' and 'M. Lalević: PODSETNIK IZ SRBSKOHRVATSKEGA JEZIKA'.

Založniškemu podjetju »RAD« Beograd — poštni predal 881

NAROČILNICA

Order form with fields for name, address, and terms of payment. Includes text: 'Naročam nepreključno zgoraj označene knjige (M. p.)' and 'Pogoji za posameznike, ki naročajo knjige na obroke'.

TRIJE TOVARIŠI E. M. REMARQUE

ROMAN 55 Odkimala je z glavo. »Ne več. Stanovanja nistem mogla obdržati. Ostalo pohištvo sem prodala in stanovanje oddala v najem. Zdaj stanujem tu kot podnajemnica. Toda kaj imaš s starim Egbertom?«

dobrote. »Kaj pa misliš, Pat!« sem dejal. »Saj to je kakor v filmu! Ze na stopnicah sem opazil, da sva na različnih socialnih stopnjah. Pomisli, da sem vajen jesti z mastnega papirja na oknu gospe Zalewske in da zmeraj stoji poleg mene zvesti kuharlik na špirt. Bodi milostna ubogemu stanovalcu pustih penzionov, če bo v zmedu morda prevrnli pladenj.«

gumijastih kolesčkih sem ter tja. Sama me je spodbujala k temu. Neslišno je drsela po oreprogi. Ozrl sem se. Vse se je lepo ujemalo. »Da, Pat,« sem dejal. »tako so pač živeli naši predniki.« Zasmejala se je. »Kakšne zgodbe mi oz pripoveduješ!«

Zadruga v mariborski okolici so večji del dobička namenile za pospeševanje kmetijstva

Zaradi zelo velikega poslovanja nekaterih zadrug bo letna skupščina Okrajne zadruga zveze šele prihodnji mesec — Na splošno so KZ v mariborski okolici napredovale, le za nakup dobrih semen se še zmeraj premalo zanimajo

V ponedeljek je bila pri Okrajni zadrugi zvezi Maribor-okolica seja upravnega odbora, na kateri so se pogovorili o letni skupščini, ki jo bodo lahko imeli zaradi malomarnosti nekaterih kmetijskih zadrug šele v začetku prihodnjega meseca. Sedem zadrug v okraju navzlic opominom in pomoči revizorjev še vedno nima pravilno sestavljenih bilanc, ponekod pa ne morejo potrditi zaključnih računov zaradi nepravilnosti v poslovanju. Tako za-

ključni računi zadruga Gradišče niso potrjeni zaradi nepravilnega obračunavanja plač, v Šmarjeti ob Pesnici pa jih ovira pri sestavljanju zaključnih računov knjigovodstvo, ki je bilo vse do prihoda šedanje knjigovodkinje zanemarjeno ter obremenjeno z različnimi primanjkljaji. Zadruga Drvanja ni sestavila bilance, ker ji je trgovinska inspekcija zaprla trgovino ter nepravilnosti v poslovanju raziskujejo tudi revizorji. V Velki odlagajo

letno skupščino zaradi precejšnje primanjkljaja, za katerega ljudje še ne vedo. To zadrugo bo treba zaradi kreditne nesposobnosti in nezadovoljivih gospodarskih razmer čimprej ukiniti, da ne bo izguba še večja. Prav tako pa bi bilo potrebno ukiniti tudi zadrugo v Šmarjeti ter na trdnjih temeljih ustanoviti novo.

Razen nekaj redkih so kmetijske zadruga v mariborski okolici lani zelo napredovale, zlasti v skrbi za živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo. Tudi večino dobička so namenile za pospeševanje kmetijstva. Še vedno pa ni dovolj zanimanja za nakup dobrih semen, s čimer bi lahko znatno povečali pridelok. Semena okrajne zadruga zveze ima v skladiščih še vedno nad 20 vagonov izbranega semenskega krompirja, za katerega ni dovolj kupcev. To izbrano semensko blago bodo prodajali celo po 10 din kg, prav tako pa ga bodo poceni obračunavali pri zamenjavi za jedilni krompir. Semenski krompir je namreč namenjen izrecno za seme ter za potrošnjo ni primeren.

—rej

V Mariboru je še vedno premalo žensk v delovskih svetih

Volivci so često zbirali mojstre in poslovodje, ki jih poznajo; dobri delavci iz manjših oddelkov pa niso dobili dovolj glasov

V Mariboru so doslej izvolili delavske svete v 74 podjetjih. Od 2177 predlaganih kandidatov so izvolili 1647 članov. Med izvoljenimi je 1316 delavcev ali 78 odstotkov in 377 uslužbencev ali 21 odstotkov. Žensk je bilo predlaganih 481, izvoljenih pa le 295. V 10 kovinskih podjetjih je od 330 članov delavskih svetov samo 25 žensk, bolje pa je v tekstilni industriji, kjer je v osmih podjetjih med 230 člani 113 že-

na. Najboljše razmerje je v Pletenici, v tovarni trakov in sukancev, v Predilnici in tkalnici in v Svili; v mariborski tekstilni tovarni pa je od skupnih 65 članov delavskega sveta še vedno samo 18 žena.

V večjih podjetjih je precej kandidatov odpadlo zaradi preglasovanja v posameznih oddelkih. Volivci so često odbirali mojstre in poslovodje, ki jih poznajo, medtem ko dobri delavci v manjših oddelkih niso dobili dovolj glasov. Dosedanjih članov delavskih svetov je bilo ponovno izvoljeno le 37 odstotkov. Ponekod so se le-ti celo odrekli kandidatam. Nekateri sindikalni funkcionarji pa so smatrali, da je bolje biti v delavskem svetu kot v sindikatu. Tak primer je bil posebno v Predilnici in tkalnici.

Med gospodarsko razstavo v Ljutomeru na več posvetovanj

Ob gospodarski razstavi ljutomerskega okraja, ki bo konec avgusta in v začetku septembra v Ljutomeru, bo Društvo elektroinženirjev in tehnikov LRS pripravilo večdnevno posvetovanje. Razpravljali bodo o uporabi električne energije v kmečkem gospodarstvu in gospodinjstvu. Posvetovanja se bodo udeležili tudi predstavniki društev ostalih republik. Kot referenti pa bodo sodelovali člani društev agronomov in tehnikov ter inženirjev in tehnikov gozdarske in živilske stroke. Zaključke posvetovanja nameravajo izdati v posebni brošuri, da se bo širša javnost lahko seznanila z izkušnjami, doseženimi v mehanizaciji slovenskega kmetijstva.

V trgovskih podjetjih so največ kandidirali poslovodje in manj trgovske pomočnike kot osnovne delavce v teh kolektivih. Na prvih zasedanjih novih delavskih svetov so ponekod poskušali vriniti za predsednike razne ljudi, ki bi naj bili zagovorniki delavcev in podjetja, nimajo pa strokovnih in moralno političnih pogojev za člana delavskega sveta. Pod plaščem lažne demokracije so skušali uveljavljati svoja osebna stremeljenja, kar pa so jim delovni kolektivi preprečili.

—rej

Kako čimbolj skrbeti za delovne ljudi — osnovna misel razgovora na konferenci ZK v TAM

V nedeljo so imeli komunisti TAM na Tezmem pri Mariboru redno konferenco. Po poročilu so navzoči razpravljali o raznih vprašanjih, ki jih je sekretar tovarniškega komiteja omenil že v poročilu. V zvezi z delavskim samoupravljanjem so govorili o nekaterih nepravilnostih prometnega oddelka. Nato so govorili še o raznih drugih problemih v tovarni in o vprašanjih, ki se tičejo ženske mladine. Neka tovarišica je na primer predlagala, da v bodoče ne bi več delili dobička, temveč da bi denar uporabili za gradnjo otroškega vrta in telovadnice. Oboje bi na Tezmem potrebovali. Ženske bi veliko lažje razen službe opravljale še domače posle, če bi vedele, da je otrok v dobrih rokah v vrtcu. Nekateri so tudi dejali, da so opazili po zdraviliščih, ko so s pevskim zborom gostovali, da je v njih le malo delovnih ljudi. Vpraševali so se, kako da se zdravi v teh zdraviliščih tako malo tistih ljudi, ki so jim zdravilišča pravzaprav namenjena. Menili so, da bo v bodoče treba bolj skrbeti za delovnega človeka in mu nuditi vse, kar mu pripada.

G. D.

Na Primorskem pričakujejo prve goste

Na Primorskem se živahno pripravljajo na turistično sezono. Prve goste pričakujejo okrog 1. maja. Menijo, da bo tudi leto, kot vsa povojna leta, prišlo v turistične kraje Slovenskega Primorja največ gostov iz drugih republik.

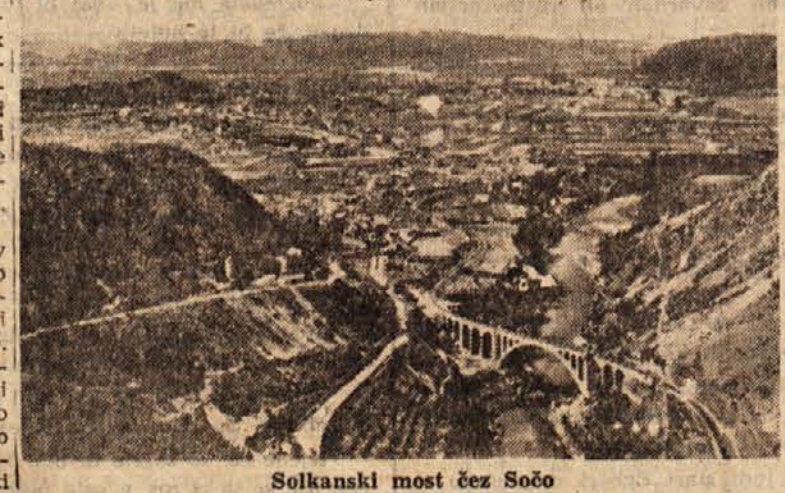
Pripravam za turistično sezono je bil posvečen tudi sestanek zastopnikov turističnih in olesovalnih društev vseh štirih primorskih okrajev, ki je bil pred dnevi v Novi Gorici. Razpravljali so o raznih vprašanjih letošnje turistične sezone, zlasti še o pomankljivostih v gostinski mreži, prometu in propagandi.

K povečanju števila turistov na Primorskem bo prav gotovo pripomogla uvedba motornih vlakov, ki bodo v precejšnji meri izpopolnili slabe prometne zveze. Letos bodo izboljšali tudi avtobusne zveze med posameznimi turističnimi kraji. Tako bodo kmalu odprli redno avtobusno progo Tolmin—Bovec. Za popularizacijo turističnih znamenitosti

Tolminske nameravajo letos izdati manjši turistični prospekt, prihodnje leto pa bosta goriški in tolminski okraj skupaj izdala razkošno publikacijo o naravnih lepota turističnih krajev Tol-

minske in Goriške. Poslali jo bodo tudi turističnim birojem in organizacijam v tujino, kjer vedo zelo malo o velikih možnostih za turizem v Slovenskem Primorju.

M. D.

Solksanski most čez Sočo

400 hektarov velik pašnik na Pohorju

Na obsežnih planotah zahodne dela zelenega Pohorja so lani uredili 400 hektarov velik pašnik, ki je 30 let bil zanemaren. Živinorejski odseki kmetijskih zadrug Vitanja, Skomarj, Zreč, Stranic, Loške gore in z državnega posestva v Vojniku so lani prvič poslali tja več molzne živine. V treh mesecih obilne paše je bil prirastek zelo zadovoljiv — povprečno 51 kilogramov na govedo.

Kmalu pojedemo spet na pašo

Sedaj vemo, da smo se izkoriščanja otresli za vedno

Na ustanovnem občnem zboru sindikalne podružnice na kmetijskem posestvu v Cirkulanah je govoril tov. Janko Rudolf, predsednik Republiškega sveta ZSS o vlogi sindikatov in o nalogah nove podružnice v delavskem samoupravljanju

Viničarski in oferski odnosi na Štajerskem so skoraj odpravljani. Le redke sporne primere rešuje še sodišče. Nedavni izkoriščanci pa so se skoraj vsi zaposlili na kmetijskih gospodarstvih, katerim je bila dodeljena zemlja, odvzeta po zakonu o zemljiškem maksimumu in odpravi viničarskih odnosov. Ponekod ustanavljajo nova gospodarstva, drugje pa so to zemljo priključili h kmetijskim gospodarstvom in kmečkim delovnim zadrugam.

Bolniško zavarovanje kmečkega prebivalstva bodo uvedli najprej v celjskem okraju

Celje, 21. aprila.

Te dni bo prišla v celjski okraj posebna komisija Ljudske skupščine LRS, ki bo z zasebnimi kmetovalci in organizacijami na vasi proučila vse možnosti bolniškega zavarovanja kmetov in njihovih družin. Novost je vzbudila med kmeti veliko zanimanja, kar je bilo opaziti zlasti na občnih zbora kmetijskih zadrug in ponekod tudi na vaskih zbora volivcev.

F. K.

Koristno sodelovanje

Najstarejše slovensko pevsko društvo »Lira« iz Kamnika in najmlajši pevski zbor »Partizani« iz Jarša sta pripravila skupno koncertno, enkrat v Kamniku, drugič v Jaršah. Ljudje so se za oba koncerta zelo zanimali, in uspeh je bil veliko večji, kot je bil običajno pri samostojnih koncertih. Tako sodelovanje je za razvoj pevske kulture na podeželju zelo koristno.

Z.

Požar zaradi slabega dimnika

Minulo soboto je ob osmih zjutraj začelo goriti stanovanjsko poslopje Mira Kobala v Podkraju 4 pri Colu. Požar je v kratkem času uničil 1500 kilogramov sena, posušeno meso dveh prašičev, 34 kv. m parketnih plošč in vse poljedelsko orodje. Nastalo škodo cenijo na približno 500.000 din, vsem ko je bilo poslopje zavarovano le za 230.000 din.

Požar je nastal, ker so se vnele saje v dimniku.

Dne 15. aprila je 79-letna Marija Hlač v Kobaridu je zažigala saje v dimniku, tako da je zatanknila v dimnik omot papirja in ga prižgala. Tako je čistila dimnik že nekaj let. Na podstrešju pa je poleg vratice dimnika bil kup zagovine, ki se je vnela zato, ker so se vratace preveč razgrela. Zagovina je tlela, od nje se je vnel pod in ponosel je prišla goriti hiša. Prihitiel so gasilci iz Kobarida in do 2. ure ponosel ogenj porušil. Lastnik hiše Andrej Kranjc ima za 370.000 din škodo, precej so jo utrpeli pa tudi stanovalci.

Gorelo je tudi v Vnanjih gorcih v ljubljanski okolici, in sicer v zadrugnem domu. Požar je prvi opazil predsednik gasilskega društva in takoj obvestil gasilce, ki so ogenj pogasil. Škodo je za 150.000 din. Zgorlele so zavese na odru in nekaj lesenih delov odra. Kako je ogenj nastal, še ne vedo, sumijo pa, da je nekdo zažgal.

V Ostrožnem pri Celju se bodo srečali stari znanci

Obletnice štajerskih partizanov se bo iz Maribora in okolice udeležilo več deset tisoč ljudi

V pripravah na proslavo obletnice Štajerskih partizanov v Ostrožnem pri Celju so v Mariboru že ustanovili poseben odbor. Na posvetovanjih s predstavniki okrajnih odborov in sindikalnih podružnic se bodo pogovorili o pomenu in važnosti te zgodovinske obletnice. V organizacijah in

podjetjih pa bodo začeli zbirati potrebna sredstva. Iz mesta bodo potovali z vlaki in kolesi, razpoložljiva motorna vozila pa bodo predvsem za prebivalce v okoliškem okraju, kjer ni možnosti za prevoz z vlaki. Računajo da se bo proslava iz Maribora in okolice udeležilo približno petinštirideset tisoč prebivalcev.

Veliko zanimanje za proslavo tudi v ptujskem okraju

Tudi v ptujskem okraju so se začeli pripravljati na proslavo obletnice Štajerskih partizanov. V ta namen so ustanovili okrajni štab, v občinah pa ustanovljajo pripravljalne odbore in posebne vaske komisije. Na množičnih sestankih bodo prebivalstvo seznanili z dragocenim doprinosom štajerskih partizanov v narodnoosvobodilni vojni. Menijo da se bo proslava iz Maribora in okolice udeležilo približno trideset tisoč prebivalcev ptujskega okraja.

Uspešna pomoč Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov

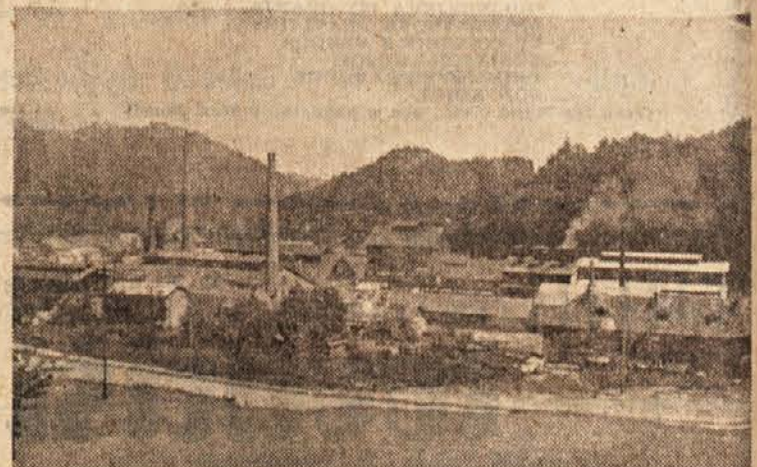
Odbor za kulturno prosvetno delo pri Okrajni zadrugi zvezi v Celju beleži pri delu precejšnje uspehe. Najraznovrstnejše oblike prosvetnega dela med kmečkim prebivalstvom in veliko zanimanje za izobraževanje dokazuje, da je led prebit, vendar je še vedno premalo sistematičnega prosvetljenja na vasi. Spričo tega, da je OZZ Celje kupila kinoprojektor ozkotračni film in motorno prevozno sredstvo, bo letos mogoče prirediti poučna predavanja s prikazovanjem poučnih filmov s kmetijskega področja tudi v tistih vaseh, ki so bile doslej v tem pogledu zapostavljene.

F. K.

Nad 64.000.000 din vlog v kreditnih odsekih KZ

Smisel za varčevanje in hkrati koristno nalaganje prihrankov se čedalje bolj širi tudi med zadrugniki. Delo 42 kreditnih odsekov pri kmetijskih zadrugah v celjskem okraju kaže, da številni vlagateljev-zadrugnikov in vseh na denarnih vlog stalno narašča. Tako je bilo ob koncu minulega leta 2392 vlog v znesku 64,5 milijona dinarjev, medtem ko je bilo najetih le 292 posojil v skupnem znesku 5 milijonov 220 tisoč dinarjev. Zelo uspešno poslujejo kreditni odseki v Savinjski dolini. V KZ Braslovče ima kreditni odsek blizu 20 milijonov din vlog v Taboru 7 milijonov itd. Večinoma vlagajo zadrugniki denar, ki ga prejmejo za prodano kmetijsko blago. S tem v veliki meri pripomorejo kmetijskim zadrugam večati obratna sredstva, kar je nedvomno velike gospodarske koristi.

F. K.

Pogled na Štore

V ŠTORAH BODO OBNOVILI JEKLARNO, VALJARNO, LIVARNO

Vedno večje proizvodne naloge dajejo kolektivno štorskih železarjev veliko misliti o številnih težavah, ki so tesno povezane s povečanjem proizvodnje v Železarni. Čeprav so po vojni veliko obnovili, so še vedno zastareli obrati in stroji z nedovoljno proizvodno zmogljivostjo, ki jih je treba izboljšati. Letos bo Železarna z delom investicijskega kredita, ki so ga dobili za dovršitev elektroplavža in obnovi (nad pol milijard din), ter s svojimi sredstvi obnovila jeklarno, valjarno in livarno. Za obnovitvena dela v valjarni bodo

porabili nad 80 milijonov dinarjev. Nova potisna peč, ki jo bodo postavili v tej valjarni, bo dajala vsako uro 9 ton vlečenih proizvodov. S tem se bo dvignila proizvodnja vlečenih izdelkov od 25.000 ton na 30.000 ton letno. 36 milijonov din bodo porabili za dokončno ureditev livarne predvsem za priprave peska in pregrevalce zraka za peč klopko. V jeklarni in martinarni ne bo večjih obnovitvenih del, toda vzlic temu bodo znašali stroški nad 20 milijonov dinarjev.

F. K.